

Claes Andersson, Malmö högskola, Hälsa och Samhälle, Institutionen för Kriminologi

Utvärdering av Konsultationsteamet i Malmö

Sammanfattning

Konsultationsteamet är en verksamhet i Malmö vars syfte är att ge stöd till personer som vill lämna ett kriminellt liv och/eller gängtillhörighet och/eller som lever under allvarliga hot. De individer vars ärenden aktualiseras har antingen inte polisanmälts eller avser ärenden där en tidigare polisanmälan är nedlagd.

I aktuell utvärdering ges en beskrivning av verksamhetens uppkomst, utveckling och innehåll. Utifrån tillgänglig dokumentation analyseras verksamhetens resultat och som sedan relateras till verksamhetens mål. Som del av utvärderingen har en Workshop genomförts för att formulera syfte och mål för Konsultationsteamet, identifiera kritiska faktorer för resultat samt att skapa en åtgärdslista för att komma vidare i konkret målarbete. Avslutningsvis föreslås en modell för hur verksamheten ska utvärderas i framtiden.

Utvärderingens resultat visar att av de individer som Konsultationsteamet har haft kontakt med sedan verksamhetens start och fram till och med 2014 har drygt 60 % inte erhållit en ny påföljd samt att 56 % varken förekommer i polisens påföljds- eller misstankeregister. Viktiga resultat är även att Konsultationsteamet har skapat en åtgärdslista för att komma vidare i konkret målarbete samt att ett konkret förslag för systematisk och kontinuerlig uppföljning har utvecklats.

Utvärderingens slutsats är att Konsultationsteamet bedriver och kontinuerligt utvecklar en viktig verksamhet och som genererar ett relativt bra resultat, samt att föreliggande dokumentation sannolikt har betydelse för såväl Konsultationsteamet eget utvecklingsarbete som för det nationella utvecklingsarbete som genomförs på området.

INNEHÅLL

	Sida
INLEDNING	5
AKTUELL UTVÄRDERING	6
Syfte och frågeställningar	6
Metod	6
TIDIGARE FORSKNING	9
KONSULTATIONSTEAMET I MALMÖ	11
Konsultationsteamets mål och målgrupp	11
Klienternas bakgrund	11
Verksamhetens utveckling	12
Konsultationsteamet och dess referensgrupp	13
Konsultationsteamets samordnare	14
Samverkan med polis och arbetsförmedling	15
Lösningfokuserad metod	17
Handläggning av ärenden	18
<i>Aktualisering</i>	19
<i>Bedömning</i>	20
<i>Minnesanteckningar</i>	21
<i>Samverkansmöte</i>	22
<i>Efterarbete</i>	23
<i>Avslutning av aktualiserade ärenden</i>	25
ANALYS AV VERKSAMHETENS RESULTAT	26
Antal initierade och avslutade ärenden	26
Handläggningstid	27
Stadsdelsområde	27
Kön och ålder	28
Kriminalitet	28
Initiativtagare	28
Målgrupp	29
Åtgärd	30
Resultat specifik för 2012 och 2013	31
Resultat specifik för 2014	32
Analys av polisens registeruppgifter 2012-2014	34

	Sida
VERKSAMHETENS MÅL I RELATION TILL VERKSAMHETENS RESULTAT	35
Verksamhetsberättelser för 2012 och 2013	35
Verksamhetsplan för 2014	36
Värdering av mål och resultat	37
UTVECKLING AV RESULTATORIENTERADE VERKSAMHETSMÅL	40
FÖRSLAG PÅ MODELL FÖR FRAMTIDA EFFEKTUTVÄRDERING	41
SLUTSATSER OCH DISKUSSION	43
KÄLLFÖRTECKNING	45

INLEDNING

Brottsförebyggande rådet har beviljat Malmö stad medel för utvärdering av Konsultationsteamet i Malmö. Konsultationsteamet är en verksamhet som har utvecklats för att ge stöd till personer i Malmö som vill lämna ett kriminellt liv och/eller gängtillhörighet och/eller som lever under allvarliga hot. I Malmö stads ansökan till Brottsförebyggande rådet riktas frågeställningar som i korthet avser hur verksamhetens mål och metoder har utvecklats, vad som har legat till grund för utvecklingen samt vilka faktorer som skapar förutsättningar för hur verksamheten ska bedrivas och utvärderas i framtiden. För att genomföra utvärderingen har Malmö stad kontrakterat Malmö högskola som i sin tur har utfört utvärderingen i samarbete med Qeep Sverige AB.

AKTUELL UTVÄRDERING

Syfte och frågeställningar

Utvärderingens övergripande syfte är att beskriva och analysera verksamhetens mål och resultat, att erbjuda stöd till verksamheten att utveckla resultatorienterade verksamhetsmål, samt att diskutera förslag på en modell för systematisk och kontinuerlig effektutvärdering. Rapporten inleds med en kortfattad beskrivning av tidigare forskning samt en beskrivning av Konsultationsteamets utveckling, metod, målgrupp och mål. Därefter följer separata avsnitt som besvarar utvärderingens fyra frågeställningar:

- Vad har verksamheten för resultat?
- Hur förhåller sig verksamhetens resultat till verksamhetens mål?
- Hur kan verksamheten utvecklas i framtiden?
- Hur kan verksamheten utvärderas i framtiden?

Metod

Till den inledande beskrivningen av Konsultationsteamet har dokumentation inhämtats från Malmö stad i form av bl a tjänsteutlåtanden, beslutsprotokoll, verksamhetsplaner verksamhetsberättelser och material som används vid ärendehandläggningen. Därtill har intervjuer genomförts med Malmö stads samordnare och en polis som arbetar i konsultationsteamet, samt med klienter som har eller har haft kontakt med verksamheten. Rapporten är här relativt detaljerad för att ge läsaren en grundläggande förståelse av verksamhetens innehåll och vilka erfarenheter verksamhetens utveckling har inneburit. Detta material redovisas inte i rapportens källförteckning.

Inför intervjuer med klienter försökte konsultationsteamet kontakta 16 slumpmässigt utvalda individer som varit aktuella på konsultationsteamet i verksamhetens första år, respektive som nyligen avslutats, respektive som är pågående ärenden. Kontakt kunde etableras med 6 individer (37,5%) och där samtliga accepterade att medverka i en intervju. Av intervjuade individer har 1 ärende avslutats under verksamhetens första år, 2 ärenden har nyligen avslutats och 3 ärenden är just nu pågående ärenden. Telefonintervjuer genomfördes under december 2014 och januari 2015. Samtliga intervjupersoner var män och den genomsnittliga åldern var 29,2 år vid intervjutillfället. Vid jämförelse med den totala populationen som handlagts av konsultationsteamet, se nedan, framkommer att handläggningstiden i antal månader räknat varit längre hos intervjuade klienter jämfört med handläggningstiden hos de klienter i den totala populationen som inte intervjuats (medelvärde och standardavvikelse: 9.2 ± 6.2 vs 3.7 ± 2.8 , $p = 0.000$). I övrigt skiljer sig inte intervjuade personer från den totala populationen.

För att analysera verksamhetens resultat har administrativa uppgifter för verksamhetens officiella statistik inhämtats från Malmö stad. Malmö stad registrerar inte personuppgifter (SFS 1998:204) för de ärenden som handläggs av konsultationsteamet och använder enbart dessa administrativa uppgifter för verksamhetsstatistik (SFS 2001:99). I samband med aktuell utvärdering har oidentifierad information också hämtats från polisen och som avser förekomst polisens påföljd- och misstankeregister. Statistisk analys har genomförts i form av Chi2-test för att testa skillnader i proportioner och T-test för att testa skillnader avseende medelvärden (Altman, 1990). Data presenteras som frekvenser, procentsatser, medelvärden och standardavvikelser (SD). P-värden under 0.05 anses vara statistiskt signifikanta.

Därefter värderas verksamhetens resultat mot verksamhetens mål. Verksamhetens mål anses här vara referenspunkt för målstyrning och där tydliga mål är en förutsättning för att uppnå resultat. Utöver verksamhetens övergripande mål att erbjuda stöd till målgruppen, redovisas de verksamhetsmål som framkommer av verksamhetsberättelser och verksamhetsplaner och där bl a kvalitet och effektivitet framhålls.

För att utveckla resultatorienterade verksamhetsmål har Qeep Sverige AB förberett och genomfört en Workshop med målsättning att formulera syfte och mål för Konsultationsteamet, identifiera kritiska faktorer för resultat samt att skapa en åtgärdslista för att komma vidare i konkret målarbete. Efter att denna Workshop genomförts har Qeep haft avstämning och uppföljning med Konsultationsteamet.

En av de åtgärder som Konsultationsteamet identifierade vid denna Workshop var att utveckla en modell för hur verksamheten ska utvärderas i framtiden, vilket också överensstämmer med ett av utvärderingens ursprungliga syften. I utvärderingens följande avsnitt lämnar Malmö högskola ett konkret förslag på modell för framtida effektutvärdering och som inkluderar hänvisningar till relevant litteratur.

Avslutningsvis lyfts utvärderingens viktigaste resultat fram och diskuteras kortfattat.

TIDIGARE FORSKNING

I samband med aktuell utvärdering har en begränsad genomgång av nationell och internationell litteratur genomförts med syfte att kartlägga innehåll och effektivitet hos verksamheter som liknar den som bedrivs av Konsultationsteamet i Malmö.

Nationellt förekommer ett fåtal rapporter som presenterar verksamheter som har likheter med Konsultationsteamet i Malmö. Bland övergripande rapporter kan nämnas SOU 2010:15 om att motverka rekrytering och underlätta avhopp från kriminella grupperingar samt Stockholm stads kunskapsöversikt avseende livsstilskriminella och avhoppare (Eriksson, 2013). En viktig rapport är därtill Polismyndigheten i Stockholms läns (2013) beskrivning av den egna verksamheten för avhoppare från kriminella nätverk.

Även den internationella forskningen avseende innehåll och effekter begränsad. Litteraturen behandlar företrädesvis de processer som ligger bakom en individs beslut eller önskan att avbryta en kriminell karriär samt beskriver populationen som relativt utsatt.

Ett perspektiv när det gäller att lämna en kriminell organisation avser distinktionen huruvida individen trycks bort från den kriminella organisationen genom fientliga eller icke fientliga aktioner eller om det finns faktorer utanför organisationen som lockar individen att lämna en kriminell organisation (Pyrooz och Decker, 2011). Ytterligare perspektiv presenteras i en forskningsgenomgång genomförd av Maruna (2001). Här framförs att avtagande brottslighet kan vara ett resultat av en mognadsprocess vilket styrks av upprepad forskning som visar att kriminalitet generellt tycks avta med ökad ålder. Ett andra perspektiv som framförs är att sociala band som utvecklats under uppväxten senare i livet resulterar i en önskan att avbryta en kriminell livsstil. Ett tredje perspektiv poängterar subjektiva förändringar i individens självbild och motivation, vilket i sin tur resulterar i omtanke om andra och hänsyn för framtiden.

Vidare karaktäriserar Maruna (2001) avhållsamhet från kriminalitet som dels orsakat av en enskild händelse eller som en under en längre period pågående process. McNeill (2006) utvecklar resonemanget genom att kategorisera avhållsamhet från kriminalitet i form av primär avhållsamhet som innebär en period utan kriminalitet eller som sekundär avhållsamhet som innebär en mer grundläggande förändring av den egna identiteten som icke-kriminell.

Avseende metoder att understödja avhopp från kriminalitet och dess effekt är kunskapen mer utvecklad och egentliga effektstudier saknas helt. Generellt framförs här betydelsen av en tät och bärande relation mellan klient och behandlare (Sam, 2013), vilket i behandlingslitteraturen brukar kategoriseras som generella faktorer och som alltid är viktigt oavsett behandlingsområde. Vidare framhålls att individens avhållsamhet från kriminalitet kan underlättas genom byte av bostadsort eller bostadsområde och då gärna till en ort eller till ett område med lägre grad av kriminalitet (Kirk 2012; Pyrooz et al 2010).

När det gäller specifika faktorer för en framgångsrik behandling hänvisas ofta till Andrews och Bontas modell avseende risk, behov och responsivitet som vid metaanalys visat sig resultera i en reduktion av återfall i kriminalitet (Looman och Abrecan, 2013). Metoden innebär att behandling ska ges efter en strukturerad bedömning med instrument som mäter variabler associerade med återfall i kriminalitet, till skillnad från ostrukturerade kliniska bedömningar, samt att själva behandlingen ska baseras på dessa bedömningar, samt inkludera kognitiv beteendeterapi, inklusive återfallsprevention, respektive social inlärningsteori.

Med riskfaktorer avses enligt Andrews och Bonta (2010) antisociala faktorer i förhållande till personlighet, tankar, beteende och umgänge, samt problem avseende familj, sysselsättning, fritidssysselsättning och substansbruk. Ward and Brown (2004) har argumenterat för en alternativ modell som i högre utsträckning tar fasta på positiva faktorer som psykologiskt välbefinnande och självkänsla. Enligt Zimble och Quinsey (1997) orsakas de flesta återfall av dynamiska faktorer, vilka rör hur individen lyckas hantera dagliga problem och reaktioner.

Enligt författarna är en kontinuerlig avläsning av klienternas psykologiska termometer av största betydelse för att undvika återfall i brott.

KONSULTATIONSTEAMET I MALMÖ

Här presenteras Konsultationsteamets övergripande mål och målgrupp, klienternas bakgrund, verksamhetens bakgrund och innehåll, inklusive på vilket sätt ärenden dokumenteras vilket påverkar möjlighet för uppföljning och värdering av verksamhetens resultat. Texten är relativt detaljerat för att erbjuda möjlighet till kunskaps- och erfarenhetsöverföring till exempelvis liknande verksamheter.

Konsultationsteamets mål och målgrupp

Konsultationsteamet är sedan 2011 en verksamhet som Malmö stad bedriver i nära samarbete med Polisområde Malmö samt Arbetsförmedlingen, Kriminalvården och Statens Institutionsstyrelse. Verksamhetens mål är att ge stöd till personer i Malmö som vill lämna ett kriminellt liv och/eller gängtillhörighet och/eller som lever under allvarliga hot. De individer vars ärenden aktualiseras har antingen inte polisanmälts eller avser ärenden där en tidigare polisanmälan har blivit nedlagd.

Klienternas bakgrund

Den breda målgruppen gör att det finns stora variationer avseende de klienter som aktualiseras. Av de samtal som i samband med aktuell utvärdering genomförts med samordnare och polis framkommer exempelvis att aktualiserade klienter kan vara allt från kriminella individer som tillhör kriminella gäng/nätverk eller individer utan egen kriminalitet.

Polisen anger att de individer som bedöms ha ett skyddsbehov generellt har ett betydande eget straffregister och vill börja ett nytt liv, ofta orsakat av en plötslig händelse som påvisat att situationen är allvarlig. Kommunens handläggare beskriver att aktualiserade klienter företrädesvis är män med en betydande åldersspridning samt att klienterna har brister avseende skolunderbyggnad och anknytning till reguljär arbetsmarknad. Många har även ett pågående drogbruk. Såväl samordnare och polis anger att många önskar hjälp med bostad och sysselsättning för att kunna börja om igen, samt att de uppfattar att äldre klienter generellt är mer motiverade jämfört yngre individer.

Vid de intervjuer som i samband med aktuell utvärdering genomförts med 6 klienter som har eller har haft kontakt med Konsultationsteamet framkommer att hälften kommit till Sverige från annat land under barndomen och att samtliga i huvudsak har växt upp i Malmö eller dess kranskommuner. Hälften anger att de har avslutat en grundskoleutbildning medan enbart 1 av 6 har avslutat en gymnasieutbildning. Samtliga lyfter fram att de under skolgången upplevt koncentrationsstörningar och affektiva/aggressiva problem. Därtill framkommer någon form av beroendeproblematik hos samtliga. Två individer anger att de har debuterat i ett spelberoende under tonåren, medan resterande anger att de under samma livsperiod har börjat använda alkohol och illegala droger. Under tonåren har samtliga även påbörjat någon form av kriminalitet som under efterföljande år resulterat i flera domar.

Verksamhetens utveckling

Konsultationsteamets bakgrund och utveckling beskrivs utförligt i ett tjänsteutlåtande från Sociala resursförvaltningen. Här framgår att idén till Konsultationsteamet föddes i början av 2011 på en konferens arrangerad av Stadskontoret om brottsutsatthet och med särskilt fokus på brottsutsatta som är kriminellt belastade. Syftet med konferensen var att Polis, Åklagarmyndighet, Kriminalvården samt en rad kommunala aktörer i Malmö tillsammans skulle titta på rättskedjan från anmälan till dom, med målsättning att höja kunskapen och att uppnå samsyn avseende brottsutsatta.

Redan i februari 2011 samma år beslutade dåvarande Brottsförebyggande Rådet i Malmö att ge Stadskontoret i uppdrag att i form av en pilotverksamhet starta ett myndighetsgemensamt konsultationsteam. Pilotprojektet startade i april 2011 och teamet konstituerades med chefsrepresentanter från olika verksamhetsgrenar inom Malmö stad samt Kriminalvården, Statens Institutionsstyrelse samt Polisområde Malmö. Under sommaren och hösten samma år träffades Konsultationsteamet ett antal gånger för att diskutera syfte, målgrupp, uppdrag och organisatorisk placering. Dessa möten resulterade i att Malmö stad beslutade att finansiera en samordnande tjänst från 2012 placerad vid Sociala resursförvaltningen i Malmö stad.

Med anledning av flera dödsskjutningar i Malmö våren 2012 samt att politiker i samband med detta efterlyst en exit-organisation för ungdomar som önskade lämna kriminella nätverk, publicerade Sydsvenska Dagbladet den 4 februari samma år en intervju med Malmö stads trygghets och säkerhetsdirektör och där det framgår att Malmö stad nyligen redan skapat en sådan verksamhet (Persson, 2012). Flera personer började därefter söka sig till Konsultationsteamet och i september samma år beslutade Malmö stad att finansiera ytterligare en samordnande tjänst.

Sedan 2013 är Konsultationsteamet en permanent verksamhet inom Malmö stad.

Konsultationsteamet och dess referensgrupp

Den grupp av chefsrepresentanter som initialt utgjorde Konsultationsteamet, finns fortfarande kvar som referensgrupp till verksamheten och träffas tre gånger årligen. Den egentliga ärendehandläggning utförs av Konsultationsteamets samordnare som regelbundet träffar och samarbetar nära med representanter från polis och arbetsförmedling.

Konsultationsteamets samordnare

Konsultationsteamets samordnare är socionomer med betydande erfarenhet av socialt arbete. Samordnarens roll var initialt avsedd att vara en konsultativ och gemensam ingång till övriga myndigheter. Samordnaren skulle träffa den enskilda individen tillsammans med den remitterande myndighetens handläggare för att gemensamt bedöma individens stödbehov samt för att avgöra vilka chefsrepresentanter från de i Konsultationsteamet medverkande myndigheter som skulle behöva sammankallas för att tillgodose de behov som identifierats. Därefter skulle den remitterande myndigheten och dess handläggare fullfölja arbetet med stöd av samordnaren och övriga inkluderade myndigheter.

Samordnarnas konsultativa funktion gentemot remitterande myndigheter finns fortfarande kvar, men har successivt utökats till att också arbeta med handläggningen av ärenden som antingen remitteras från myndighet eller där enskilda individer själva sökt stöd från Konsultationsteamet. Orsaken till denna utökade funktion är att enskilda individer ofta hade ett akut behov av konkret och kontinuerligt stöd, samt att behovet ofta omfattade kontakt med andra kommuner i de fall när den enskilde individen behövde byta bostadsort för att söka skydd, vilket sammantaget inte kunde tillgodoses av enskild remitterande myndighet.

Konsultationsteamet uppfattar att samarbetet med socialtjänsten i Malmö fungerar mycket bra samt att konstruktivt samarbetet med socialtjänsten är grundläggande förutsättning för att Konsultationsteamet ska kunna ge stöd och service till socialtjänsten. Socialtjänsten har det övergripande ansvaret för de individer som behöver stöd i aktuella frågor, medan Konsultationsteamet samordnar de ärenden som aktualiseras, vilket antas minska belastningen på socialtjänsten i respektive stadsdelsområde.

Samverkan med polis och arbetsförmedling

Samordnarna samverkar med ett antal myndigheter och kommuner i handläggningen av enskilda ärenden. Primära samverkanspartners är polis och arbetsförmedling, som tillsammans utgör Konsultationsteamet. Bland övriga kan nämnas Socialtjänst, Kriminalvård inklusive Frivård samt Skatteverket. Enligt samordnarna är ett fördjupat samarbete med sjukvården, och då särskilt psykiatri och beroendevård, önskvärd med anledning av de behov många klienter har.

Polisen gör den hotbilda-bedömning som ligger till grund för aktualisering och insatser. Enligt samordnarna innebär polisens bedömning ett förbättrat underlag för socialtjänstens beslut om lämpliga insatser. Polisen beskriver arbetsfördelningen mellan polis och samordnare som att polisen ansvarar för att göra en korrekt bedömning av hotbilden i individuella ärenden, vilket är polisens styrka, och att samordnaren därefter arbetar direkt med den enskilda individen i form av samverkan och planering, vilket är samordnarens styrka.

Från verksamhetsstarten 2012 och en bit in på 2013 samarbetade Konsultationsteamets samordnare med cirka 10 olika poliser och som gjorde dessa nödvändiga bedömningar vid sidan av ordinarie tjänst. Sedan halvårsskiftet 2013 underlättas samarbetet av att konsultationsteamets enbart behöver samarbeta med två poliser. Idag bedömer såväl samordnarna som polisen att samarbetet mellan de båda huvudmännen fungera mycket bra. Dessutom anger polisen att samarbetet med kommunen är en nödvändig förutsättning då Malmö stad, efter individuell bedömning, finansierar de insatser som krävs för att hjälpa individer med skyddsbehov.

I de samtal som under utvärderingen genomförts med samordnare och polis har likheter och skillnader med motsvarande verksamheter i Stockholm och Göteborg diskuterats. Det har framförts att den verksamhet som bedrivs i Malmö främst har likheter med den verksamhet som bedrivs i Göteborg och då i bemärkelsen att städernas respektive verksamheter är

baserade på ett fungerande samarbete mellan polis och kommun. Till skillnad från Malmö handlägger motsvarande verksamhet i Göteborg dock inte ärenden med hotade individer och som saknar en egen kriminell bakgrund, vilka istället handläggs av socialtjänsten i Göteborg. Verksamheten i Stockholm skiljer sig från såväl Malmö och Göteborg genom att verksamhetens bedrivs av polisen och att ett etablerat samarbete där saknas med kommunen. I Stockholm är verksamheten därtill begränsad till att enbart avse avhoppare från kriminella nätverk, vilket innebär att man har färre ärenden men sannolikt större ekonomiska resurser per ärende.

Avseende konsultationsteamets verksamhet i förhållande till polisens övriga verksamhet uppger den polis som blivit intervjuad i samband med aktuell utvärdering att de ärenden som handläggs av Konsultationsteamet avser brott där en anmälan saknas. Polisens främsta uppgift i konsultationsteamet är att bedöma den hotbild som riktas mot enskild individ och här används kontakter med kollegor inom polismyndigheten samt sökningar i polisens register, vilket sannolikt kommer att underlättas i och med att polisen nyligen har blivit en gemensam myndighet med gemensamma register. Polisen anger att lång erfarenhet av att arbeta som polis samt god och kontinuerligt uppdaterad lokal kännedom är en förutsättning för arbetsuppgiften. Därtill krävs god förmåga att samarbeta med polis i andra städer i samband med eventuellt byte av bostadsort. Det framhålls som en fördel att vara två handläggare som dels kan täcka upp för varandra vid ledigheter samt att man gemensamt kan utföra transport av individer. Polisen framför vidare att samma funktion inom polisen sannolikt har möjlighet att genomföra bedömningar av hotbild till ytterligare kommuner vid sidan om det redan nu etablerade samarbetet med Malmö stad.

Arbetsförmedlingen var inte en av de myndigheter som ursprungligen utgjorde Konsultationsteamet, men har sedan 2013 inkluderats som en viktig samverkanspartner. Orsaken till detta är att Arbetsförmedlingen har möjlighet att bistå enskilda individer med hjälp och stöd avseende ekonomi och sysselsättning, vilket bedöms vara viktiga faktorer för att den enskilde ska lyckas in sin planering. Liksom Polisen har Arbetsförmedlingen en fast representant i Konsultationsteamet och tillsammans träffar de kommunens samordnare för

regelbundna ärendegenomgångar avseende aktuella ärenden. Arbetsförmedlingens representant i Konsultationsteamet har inte intervjuats i samband med aktuell utvärdering.

Lösningsfokuserad metod

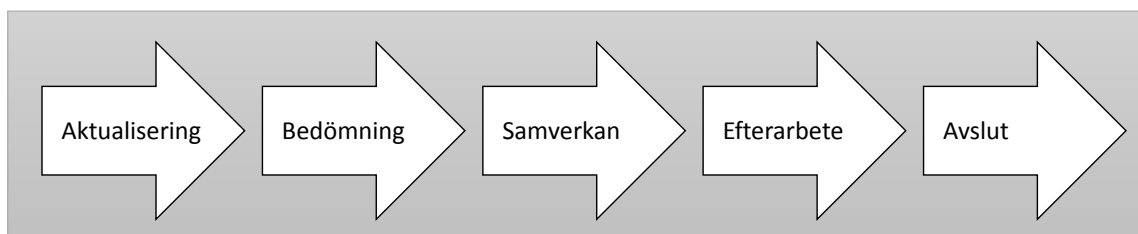
Samordnarnas arbete bedrivs med lösningsfokuserad samtalsmetodik. Som orsak till att en lösningsfokuserad metod valts anges att Sociala resursförvaltningen, den verksamhetsgren inom Malmö stad som Konsultationsteamet organiseras under, har valt att använda metodiken i dess verksamhetsgrenar. I korthet innebär en lösningsfokuserad samtalsmetodik att samordnaren tillsammans med den enskilda individen skapar en gemensam plattform för vad samtalet ska innehålla, vad den enskilda individen önskar uppnå samt hur en lösning skulle kunna se ut. Enligt metodiken utforskar samordnare och den enskilda klienten tillsammans vad som redan fungerar och hur detta går, ofta genom att använda skalfrågor, innan nästa steg formuleras i form av en överenskommelse om fortsatt planering (Furman, 2009). Samordnarna som arbetar i konsultationsteamet har gått en kortare lösningsfokuserad utbildning och erhåller regelbunden extern handledning med samma metodik.

I samband med aktuell utvärdering anger samordnarna att den lösningsfokuserade metodiken övervägande har fördelar i relation till Konsultationsteamets ärenden och då speciellt genom att vara respektfull och relationsskapande gentemot den enskilda individen. Samordnarna framför vidare att det ibland kan vara utmanande att arbeta med en metodik som avser att stimulera individens egen lösning då den kan behöva ifrågasättas utifrån den bedömning av hotbilden som polisen gör. Därför är det viktigt att först och främst skapa förståelse för inom vilka ramar Konsultationsteamet kan vara till hjälp och därefter skapa ett gemensamt projekt med klienter där personens hotbild styr val av åtgärder. Utifrån det får klienten sedan hjälp med att göra en tydlig bild av vad den framtida förändringen kan innebära, vilket är en viktig del i att hitta verktyg för att lyckas bryta med den kriminella livsstilen och i vissa fall flytta långt bort.

Handläggning av ärenden

Konsultationsteamets arbetsmodell har sedan tillkomsten utvecklats kontinuerligt. Som stöd för handläggningen har konsultationsteamets samordnare sammanfattat den egna arbetsprocessen i ett flödesschema som innehåller bestämda hållpunkter från aktualisering till avslut och vars huvudsakliga struktur presenteras i figuren nedan.

Ärenden kan aktualiseras från flera olika håll och samordnarna dokumenterar initiativtagare i åtta olika kategorier som redovisas senare i texten. I samtliga ärenden görs initialt en bedömning om ärendet är aktuellt för Konsultationsteamet och det undersöks om den enskilda individen är bosatt i Malmö samt om ärendet är anmält hos polisen. Vid inkommande ärende från annan myndighet, inhämtas ett medgivande från den remitterande myndigheten för att kunna kontakta den enskilda individen.

Figur 1. Flödesschema, handläggning av Konsultationsteamets ärenden.

Aktualisering

När ett ärende aktualiseras lämnar samordnaren information om Konsultationsteamet.

Av informationen framgår att Konsultationsteamet är ett samarbete mellan olika myndigheter och har en specifik målgrupp. Vidare anges att Konsultationsteamet har en samordnande funktion med syfte vara till nytta för den enskilda individen och för eventuellt remitterande myndigheten och att Konsultationsteamet erbjuder en gemensam ingång till andra viktiga myndigheter. När det gäller polisens medverkan beskrivs att polisens uppgift är att göra en hotbilda-bedömning med hjälp av individens egen berättelse och de register polisen förfogar över. Information lämnas också om att när allvarliga hot riktas mot individen kan Konsultationsteamet genom polisen lämna ett intyg om sekretessmarkering till Skatteverket och som innebär att personuppgifter i folkbokföringsregistret inte får lämnas utan tillstånd och säkerhetskontroll. Individen informeras om att register innehållande personuppgifter inte upprättas, men att personnummer inhämtas från den enskilda individen för att möjliggöra registersökning hos polisen, samt att Konsultationsteamets medarbetare har tystnadsplikt, men att anmälan sker till socialtjänsten om kännedom att någon under 18 år far illa.

Konsultationsteamets samordnare vinnlägger sig alltid om att skapa en förtroendefull relation till den enskilda individen. Samtalet behandlar i hög utsträckning den enskilda individens förväntningar och framtidsförhoppningar. Under mötet framförs också krav som ställs på den enskilde. Dessa krav avser avhållsamhet från kriminalitet och droger, samt att den enskilda individen samverkar genom att finnas tillgänglig för Konsultationsteamet och andra myndigheter, inklusive samtycker till informationsutbyte mellan berörda myndigheter.

Av de intervjuer som genomförts med de klienter som har eller haft kontakt med verksamheten, framkommer att flertalet rekommenderats kontakt med konsultationsteamet genom socialtjänst eller annan myndighet, men att även andra kontaktvägar förekommit som exempelvis rekommendation från anhörig som hört talas om verksamheten. Den bakomliggande orsaken till kontakten anges vara föranledd av såväl längre processer som enskilda händelser, exempelvis att en hotbild riktats mot dem själva eller närstående. Vidare är uppfattningen att Konsultationsteamets personal initialt lyckats etablera ett förtroende och att detta har varit en viktig förutsättning för att individen valt att kvarstanna i verksamheten. Flera av intervjupersonerna berättar att deras initiala förhoppning varit att få en skyddad identitet och därmed en möjlighet att börja om på nytt igen.

Bedömning

När ett nytt ärende aktualiserats kontaktar samordnaren polisen som gör en hotbilsbedömning med hjälp av polisens register och den samlade kunskapsbild som finns inom den lokala polisorganisationen. Samtidigt bokas och bekräftas en tid för att samordnaren tillsammans med en representant från polisen ska träffa den enskilda individen.

Under mötet får den enskilde individen samtala med polisen om den hotbild som riktas mot individen och som polisen konfirmerar mot den hotbilsbedömning som gjorts inför mötet. Vid bedömningen analyseras varför individen är rädd och hotad, vem det är som hotar och vad individen är rädd för. Vidare analyseras var den som hotar befinner sig och är kapabel att göra samt om den som hotar tillhör någon form av gruppering. Denna information är även betydelsefull om det är nödvändigt för en hotad individ att flytta till en annan stad, så att hotbilden i den nya staden ska vara så låg som möjligt. Konsultationsteamet får härigenom ett underlag som resulterar i en bedömning om huruvida den enskilda individen tillhör verksamhetens målgrupp eller inte, alternativt att uppgifterna inte är tillräckliga och måste kompletteras och/eller konfirmeras.

För de klienter som i samband med aktuell utvärdering intervjuats resulterade detta samtal i att hotbilden kunde konfirmeras hos nästintill samtliga. Den individ där hotbilden inte kunde bekräftas uppger att han kände sig avvisad, men att han ungefär samtidigt redan etablerat en kontakt med socialtjänsten som senare resulterade i en behandling.

Minnesanteckningar

Under mötet för samordnarna minnesanteckningar. Här noteras kontaktuppgifter om hur ärendet aktualiserats samt vilka möten som planeras, men också individens förväntningar och förhoppningar på kontakten med Konsultationsteamet. Med stöd i ett par punkter i en manual behandlar samordnaren kort även ett antal livsområden, A-E, som antas vara viktiga för ärendets handläggning och resultat och som presenteras i nedanstående figur.

Område A	Kriminalitet	Gäng	Nätverk
Område B	Droger	Fysisk hälsa	Psykisk hälsa
Område C	Bostad	Ekonomi	Skulder
Område D	Familj	Partner	Barn
Område E	Sysselsättning	Arbete	Studier

Figur 2. Områden som vid sidan om hotbild antas ha betydelse för ärendets handläggning.

Som tidigare angetts upprättar inte Konsultationsteamets datoriserade register innehållande personuppgifter avseende enskilda ärenden och dess handläggning (SFS, 1998:204). Utan att dokumentera personuppgifter sammanställs administrativa uppgifter för verksamhetens officiella statistik (SFS, 2001:99). I samband med aktuell utvärdering har Malmö stad tillgängliggjort denna administrativa sammanställning.

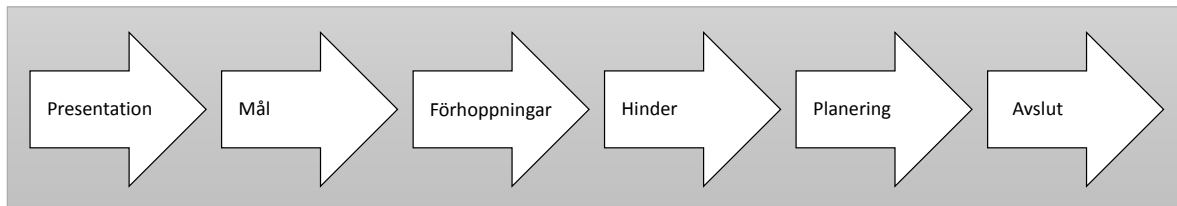
Den administrativa sammanställningens innehåll presenteras i nedanstående figur. Det framgår här att den metodik som använts för att sammanställa verksamhetens statistik har förändrats mellan olika år, vilket sammantaget innebär att möjligheten för mer avancerad analys är begränsad. Då förändring hos enskilda individer, från aktualisering via handläggning till avslut, inte dokumenteras är analys av verksamhetens effekter inte möjlig.

2012-2014	2012-2013	2013	2014
a. Inkommande ärenden	i. Avbruten kontakt	l. Krav på individen	m. Återaktualisering
b. Avslutade ärenden	j. Kvalitativa mål		n. Missbruk
c. Kön och ålder	k. Uppnådda mål		o. Skyddsbehov
d. Egen kriminalitet			p. Familjesituation
e. Initiativtagare			q. Samverkansmöte
f. Målgrupp			r. Anmälan socialtjänst
g. Åtgärd			

Figur 3. Administrativa uppgifter för verksamhetens officiella statistik. Variabel A-H avser 2012-2014, variabel J-K avser 2012-2013, variabel L avser 2013 och variabel M-R avser 2014.

Samverkansmöte

När bedömningen är att den enskilda individen tillhör Konsultationsteamets målgrupp sammankallas berörda myndigheter, inklusive andra viktiga resurser såsom individens eget nätverk, till ett samverkansmöte. Samverkansmötet innehåller 6 olika moment och som presenteras i figuren nedan.

Figur 4. Flödesschema för samverkansmöte.

Samverkansmötet inleds med att de närvarande presenterar sig för varandra. Därefter framförs den enskilda individens mål och som baseras på de förväntningar och förhoppningar på framtiden som framkommit vid tidigare möten. I nästa steg presenteras vilka förhoppningar den enskilda individen och övriga deltagare har på samverkansmötet. Därefter erbjuds alla möjlighet att framföra hinder respektive faktorer som behöver hända för att den enskilda individens mål ska uppnås. Som del av denna presentation lämnas också polisens hotbilda-bedömning. Mot bakgrund av tidigare delar upprättas därefter en konkret planering av ärendet där alla får ange på vilket sätt man kan bidra till att förändra individens situation. Avslutningsvis ställs frågan om den enskilde individen är nöjd med uppgjord planering, medan övriga tillfrågas om hur de bedömer möjligheterna att lyckas med planeringen samt på vilket sätt positiva resultat kommer att visa sig.

Efterarbete

Efter samverkansmötet står samordnaren i regelbunden kontakt med den enskilda individen för stödsamtal utifrån lösningsfokuserad samtalsmetodik samt för att bistå med hjälp avseende konkreta frågor som uppstår och myndighetskontakter som måste hanteras. I de fall individen flyttar från Malmö sker dessa samtal företrädesvis över telefon. I de samtal som i samband med aktuell utvärdering genomförts med samordnare och polis, framförs att en kontinuerlig kontakt är särskilt viktig i samband med byte av bostadsort och att det inte är helt enkelt för samordnarna att på avstånd bedöma hur den enskilda individens situation utvecklas.

Samordnarna uppger att en förändrad livsstil innebär betydande utmaningar för den enskilde. Exempel på påfrestningar i samband med att man flyttar från Malmö avser ensamhet, sysslolöshet och bristande ekonomi. I de fall individen flyttar tillsammans med en partner utsätts relationen ofta för stora påfrestningar att samordnarna föreslår att parterapi på den nya orten borde kunna erbjudas i framtiden.

Av de intervjuer som genomförts med individer som har eller har haft kontakt med konsultationsteamet framkommer att en vanlig hjälp varit att flytta från Malmö. Vidare har konkret stöd för att hitta lösningar avseende bostad, ekonomi och i kontakt med andra myndigheter uppskattats. En regelbunden oftast daglig kontakt mellan konsultationsteamet och klienten anges som mycket betydelsefull under denna period för att ha någon som lyssnar och ger stöd i en ofta mycket ensam tillvaro. Flera klienter uppger att det är viktigt att inte själv bli passiv eller passiviserad av den hjälp som erbjuds samt att konsultationsteamets personal hela tiden följer upp mående och egna tankar liksom genomför planering tillsammans med klienten avseende vad denna kan göra själv. Intervjuade klienter beskriver också att en flytt från Malmö innebär både en lättnad och en påfrestning, både för individen själv och för eventuellt medföljande familjemedlemmar. Förutom problem med ensamhet och sysslolöshet återges också problem som uppstår när bostad och sysselsättning ska sökas på den nya orten. Här framförs uppfattningen att det tyvärr är vanligt förekommande att man kommer i kontakt med på den nya orten verkande kriminella element som ofta är aktörer på såväl bostads- som arbetsmarknad.

Polisen genomför regelbundna uppföljningar i belastnings- och misstankeregister avseende samtliga pågående ärenden cirka en gång per månad. Här undersöks om de individer som tagit del av insatser har återfallit i kriminalitet eller illegalt drogbruk, vilket inte anses vara acceptabelt för att kvarstanna i verksamheten. Vid de fall kriminalitet inklusive illegalt drogbruk förekommer informerar polisen samordnarna som gör en individuell bedömning av vilka åtgärder som ska vidtas.

Avslutning av aktualiserade ärenden

Som tidigare nämnts kan ett ärende avslutas om det visar sig att den enskilde individen återgått i missbruk och eller kriminalitet. I övriga fall avvecklar Konsultationsteamets samordnare successivt kontakten när situationen för den enskilda individen har stabiliserats och uppsatta mål med kontakten har uppnåtts.

Flera vars ärenden har avslutats eller där kontakten lider mot sitt slut rapporterar en tilltagande känsla av saknad i samband med att kontakten med konsultationsteamets personal inte längre är så frekvent. Någon uppger här att de inte riktigt har förstått varför kontakten upphör trots upplevt stödbehov, medan en annan säger att han ibland inte längre förstår syftet med en fortsatt kontakt.

Intervjuade klienter är övervägande tacksamma för det stöd som erhållits och uppger att viktiga steg i form av avståndstagande från kriminell verksamhet har möjliggjorts genom Konsultationsteamet. Dessa steg inkluderar bostad, behandling, utbildning och sysselsättning samt att Konsultationsteamet har gjort individen trovärdig i förhållande till andra myndigheter.

I flera berättelser framkommer fortsatta problem efter avslutad kontakt och som exempelvis avser att hantera förlorad status, ensamhet, psykiskt mående, sug och risk för återfall avseende såväl kriminalitet som drogbruk, samt överväganden om att återfå fördelar såsom socialt umgänge och ekonomi som erbjudits genom en kriminell livsstil. Som stöd nämns bl a familj och nära relationer, rädsla för att förlora kontakten med egna barn, föreningsliv och religion. Enbart en av de intervjuade har etablerat sig på den nya orten och där börjat vänja sig vid att leva ett normalt liv. Fler anger att det inte har fungerat att bosätta sig på annan ort och att de har återvänt till Malmö, vilket har inneburit att i den dagliga livsföringen behöva hantera fortsatt avståndstagande från en välbekant kriminell livsstil.

ANALYS AV VERKSAMHETENS RESULTAT

Detta avsnitt är baserat på analyser av administrativa uppgifter för perioden 2012-2014 avsedda för verksamhetens officiella statistik och som inte innehåller personuppgifter om enskilda ärenden och dess handläggning. Texten inleds med analys av den information som är gemensam för samtliga verksamhetsår och följs av analys av den information som enbart finns för 2012-2013 respektive 2014. I samband med aktuell utvärdering har även uppgifter lämnats från polisen avseende förekomst i påföljd- och misstankeregister.

Antal initierade och avslutade ärenden

Sedan konsultationsteamets verksamhet startade 2012 och fram till utgången av 2014 har totalt 134 ärenden handlagts. Under verksamhetens första år initierades 47 ärenden och 33 ärenden avslutades. Under 2013 påbörjades 45 ärenden och 43 ärenden avslutades. Under det senaste året har 42 ärenden aktualiserats och 43 ärenden avslutats. Totalt har 121 ärenden avslutats medan resterande 13 är pågående ärenden. I nedanstående tabell redovisas under vilken månad ärenden har aktualiserats respektive avslutats.

Tabell 1: Frekvens av aktualiserade och avslutade ärenden per månad.

Månad	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	Totalt
Aktualiserade	11	12	12	12	9	11	7	13	15	14	11	7	134
Avslutade	7	13	7	17	12	7	5	9	19	9	8	8	121

Handläggningstid

Varje ärende har en genomsnittlig handläggningstid på 3.9 (SD 3.2) månader och där den kortaste handläggningstiden är en månad och den längsta handläggningstiden är 18 månader. Hälften (50%) av alla ärenden har en handläggningstid som överstiger 3 månader. De ärenden som har avslutats har en genomsnittligt kortare handläggningstid jämfört med vid tillfället för denna rapport fortfarande pågående ärenden, 3.6 (SD 3.6) vs 6.6 (SD 5.3), $p = 0.001$.

När det gäller signifikanta skillnader mellan olika grupper framkommer att andelen korta ärenden, 1-2 månader, som avslutats 2012 var högre jämfört med andelen korta ärenden som avslutats 2013 ($p = 0.002$) respektive 2014 ($p = 0.002$), vilket på sätt och vis är självklart eftersom den maximala handläggningstiden för avslutade ärenden under det första verksamhetsåret var begränsad.

Stadsområde

I Malmö finns från 1 juli 2013 totalt 5 stadsområden och som utgör sammanslagningar av tidigare 10 stadsdelar; Öster (Husie + Rosengård), Innerstaden (Södra Innerstaden + Västra Innerstaden), Söder (Fosie + Oxie), Norr (Centrum + Kirseberg och Väster (Hyllie + Limhamn-Bunkeflo).

De ärenden som har aktualiserats på konsultationsteamet fördelas på följande sätt per stadsområde. Flest ärenden har aktualiserats från stadsområde Öster med 39 (29%) ärenden. I storleksordning följer därefter Innerstaden med 24 (17%) ärenden, Söder med 23 (17%) ärenden, Norr med 18 (14%) ärenden, samt avslutningsvis Väster med 13 (10%) ärenden. Därtill har 16 (12%) ärenden handlagts där stadsområde saknas och/eller där klienten har varit hemmahörande i annan kommun.

Kön och ålder

Totalt har 123 män (92%) och 11 (8%) kvinnor aktualiserats. Medelåldern för aktualiserade klienter är 25,8 (SD 7.95) år och medianåldern var 23,5 år. Den yngsta klienten har vid aktualiseringstillfället varit 15 år medan den äldsta klienten varit 54 år. Det finns ingen signifikant skillnad mellan män och kvinnor avseende ålder.

Kriminalitet

Av informationen framkommer att 110 (82%) klienter anses vara belastade med en egen kriminalitet medan resterande 24 (18%) inte bedöms ha någon egentlig egen kriminell belastning. Andelen med en egen kriminalitet var proportionellt högre hos män jämfört med hos kvinnor (85% vs 55%, $p = 0.005$).

Initiativtagare

Det finns olika initiativtagare för de ärenden som har aktualiserats och under de år verksamheten har pågått fördelar sig antalet ärenden som aktualiserats på följande sätt per initiativtagare: egen kontakt 32 (24%); socialtjänst 29 (22%); kriminalvård/frivård 28 (21%); polis 21 (16%); annan myndighet 12 (9%); skola 6 (4%); öppenvårdspsykiatri/barn- och ungdomspsykiatri 3 (2%); samt anhörig/vän 3 (2%) ärenden.

Det finns en viss åldersskillnad mellan grupperna avseende proportionell fördelningen av klienter över respektive under medianåldern ($p = 0.045$). Denna skillnad förklaras av att yngre personer förekommer i samtliga 6 ärenden som aktualiserats av skolan ($p = 0.028$). Av de ärenden som aktualiserats från skola var andelen kvinnor högre än andelen män (27.3% vs. 2.4%, $p = 0.007$).

Vidare finns skillnader mellan Malmös olika stadsområden när det gäller vem som är initiativtagare till inkommande ärenden ($p = 0.014$). Denna skillnad förklaras av proportionella skillnader mellan andelen ärenden som har initierats på eget initiativ ($p = 0.003$) samt andelen som ärenden som har initierats på initiativ från socialtjänsten ($p = 0.010$). Fördelningen avseende egeninitierade och på socialtjänstens initiativ initierade ärenden redovisas i nedanstående tabell. Det kan konstateras att högst andel egeninitierade ärenden återfinns i stadsområde Väster och att lägst andel egeninitierade ärenden återfinns i stadsområde Söder. I stadsområde Norr har mest ärenden initierats av socialtjänsten medan socialtjänsten har initierat lägst andel ärenden hemmahörande i stadsområde Väster.

Tabell 2: Proportion egen- och socialtjänstinitierade ärenden per stadsområde.

Stadsområde	Egeninitierade ärenden (%)	Socialtjänstinitierade ärenden (%)
Öster	20,5	23,0
Innerstaden	25,0	8,3
Söder	8,6	35,0
Norr	10,0	42,0
Väster	61,5	7,6
Övrigt	43,0	0,0

Målgrupp

Samtliga inkommande ärenden kategoriseras av Konsultationsteamet i fyra olika målgrupper och där kategorin "press och hot från kriminella" är vanligast förekommande med 86 (64%) ärenden. Kategorin "avhoppare från kriminella nätverk" är näst vanligast med 38 (29%) ärenden. I storleksordning följer därefter målgruppen "kriminella som önskar förändra sin egen situation" med 7 (5%) ärenden och avslutningsvis kategorin "anhöriga" med 3 (2%) ärenden.

Det finns skillnader mellan verksamhetsår avseende hur många individer som vid aktualisering har kategoriserats i respektive målgrupp ($p = 0.000$). Skillnaden förklaras av förändringar avseende kategorierna "press och hot från kriminella" och "avhoppare från kriminella nätverk". När det gäller målgruppen "press och hot från kriminella" avsåg 40% av samtliga aktualiserade ärenden 2012 denna målgrupp, 80% utgjorde denna målgrupp 2013 och 74% tillhörde målgruppen 2014 ($p = 0.000$). När det gäller målgruppen "avhoppare från kriminella nätverk" avsåg 49% denna målgrupp 2012, 18% 2013 och 17% 2014 ($p = 0.000$).

Det finns korresponderande skillnader mellan hur många ärenden i respektive målgrupp som har avslutats olika verksamhetsår ($p = 0.041$). När det gäller målgruppen "press och hot från kriminella" avsåg 43% av de avslutade ärendena denna målgrupp 2012, medan 67% avsåg denna kategori 2013 och 77% avsåg samma kategori 2014 ($p = 0.007$). När det gäller målgruppen "avhoppare från kriminella nätverk" avslutades 46% av ärendena med denna kategori 2012, 28% 2013 och 16% 2014 ($p = 0.017$).

Definierat utifrån deltagarnas medianålder, var andelen "avhoppare från kriminella nätverk" större i gruppen äldre personer jämfört med gruppen yngre personer (39% vs 15%, $p = 0.003$). I motsats till detta var proportionen yngre större i kategorin "press och hot från kriminella" jämfört med förhållandet hos äldre individer (76% vs 55%, $p = 0.017$). Fler kvinnor än män har under handläggningstiden kategoriserats som anhöriga (18.2% vs 0.8%, $p = 0.018$).

Åtgärd

Under handläggningstiden delas varje ärende in i fyra olika kategorier och som beskriver handläggningens huvudsakliga åtgärd. Vid tillfället för denna rapport hade 124 ärenden erhållit en sådan kategorisering och där fördelningen ser ut på följande sätt mellan de olika kategorierna: "stöd och hänvisning" 56 (45%); "flytt" 40 (32%); "dropout" 23 (19%); och "ställer ej upp på krav" 5 (4%) ärenden.

Det finns skillnader mellan verksamhetsåren avseende andelen ärenden som har avslutats med olika åtgärder ($p = 0.005$). Skillnaden förklaras av förändringar i kategorierna "ställer ej upp på krav", "råd och stöd" samt "flytt". När det gäller åtgärden "ställer ej upp på krav" avslutades samtliga 5 (100%) ärenden i kategorin 2014 ($p = 0.009$). Verksamhetens första år avslutades 63% av ärendena med åtgärden "råd och stöd" medan samma åtgärd avslutade 35% av ärendena 2013 och 56% av ärendena 2014 ($p = 0.045$). För åtgärden "flytt" avslutades 17% av ärendena 2012, 47% 2013 och 26% av ärendena 2014 ($p = 0.013$).

Det fanns skillnader avseende handläggningstid ($p = 0.000$) och som förklaras med skillnader i kategorierna "dropout", "råd och stöd" och "flytt". Andelen ärenden som avslutats med åtgärden "dropout" (38.5% vs 11.4%, $p = 0.034$) liksom ärenden som avslutats med åtgärden "råd och stöd" (55.6% vs 37.1%, $p = 0.047$) var högre i gruppen med kort handläggningstid (1-2 månaders handläggningstid) jämfört med gruppen med längre handläggningstid (3 månader eller längre handläggningstid). I kategorin "flytt" var andelen med lång handläggningstid däremot högre jämfört med andelen med kort handläggningstid (45.7% vs 14.8%, $p = 0.000$).

Det fanns även skillnader mellan kategorierna när det gäller ålder ($p = 0.006$). I gruppen där åtgärden varit "flytt" var även andelen över medianåldern högre jämfört med andelen under medianåldern (43.5% vs 21.3%, $p = 0.012$) och i kategorin "ställer ej upp på krav" var andelen under medianålder högre än andelen äldre klienter (8.2% vs 0.0%, $p = 0.028$).

Resultat specifik för 2012 och 2013

Utöver ovanstående kategorier finns information för 2012 och 2013 som visar att 22 (29%) av 76 avslutade ärenden själv avbrutit kontakten med Konsultationsteamet. Vidare redovisas kvalitativa mål som klienten tillsammans med handläggaren har upprättat. De sammanlagt 96 klienter som aktualiserats under perioden, har här definierat maximalt tre kvalitativa mål

per person och av totalt 142 uppsatta mål framkommer att 100 (70%) av de uppsatta målen har kunnat tillgodoses. Uppsatta mål redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 3. Fördelning av sammanlagt 142 mål som 96 klienter har formulerat under 2012-2013.

Mål	Frekvens
Råd och stöd	29
Sekretessmarkering	23
Bostad	12
Skydd	9
Missbruk	8
Ekonomi	4
Hotbilda-bedömning	3
Information	3
Medling	2
Kontaktperson	1
Myndighetskontakt	1

Tyvärr har det inte varit möjligt att med säkerhet analysera vilka mål som har uppnåtts.

Under 2013, då 45 ärenden aktualiserades, finns information om hur 39 (87%) individer accepterat de krav verksamheten ställde på individen, samt huruvida uppsatta mål kunde tillgodoses. Det framkom här att 19 (54,3%) av dom som accepterade ställda krav uppfyllde sina mål medan ingen (0%) av dom som inte accepterade sina krav uppfyllde ställda mål ($p = 0.040$).

Resultat specifik för 2014

Från det senaste verksamhetsåret, 2014, finns även information om ärendet tidigare har varit aktuellt, vad sökandens eventuella missbruk avser, om det finns ett skyddsbehov, om det finns en nära familj handläggningen behöver ta hänsyn till, huruvida ett samverkansmöte

har genomförts samt i de fall en anmälan till socialtjänsten bedömts vara nödvändig och om en anmälan i sådant fall har gjorts eller om ärendet redan varit aktuellt hos socialtjänsten.

Avseende missbruk finns information för 40 (95%) av 42 aktualiserade ärenden. Det framkommer här att 17 (42,5%) använder cannabis, 2 (5%) har ett spelmissbruk, samt att 7 (17,5%) har någon övrig form av missbruk. Resterande 14 (35%) inte har något missbruk. I gruppen under medianåldern var cannabisbruk högre än i gruppen över medianåldern (60.9% vs 12.5%, $p = 0.003$), medan andelen med övrigt missbruk var högre i gruppen över medianåldern jämfört med gruppen under medianåldern (37.5% vs 4.3%, $p = 0.013$).

Skyddsbehov redovisas för 40 (95%) av 42 aktualiserade ärenden och här konstateras att ett skyddsbehov finns för 23 (57.5%) individer. Andelen med ett skyddsbehov var högre hos klienter med lång handläggningstid jämfört med klienter med kort handläggningstid (74% vs 35%, $p = 0.024$).

Sammanlagt anges att 31 (74%) har en nära familj som måste beaktas i handläggningen.

Ett samverkansmöte har genomförts i 27 (64%) av sammanlagt 42 ärenden.

Anmälan till socialtjänsten med anledning av att någon under 18 år far illa har varit nödvändig vid sammanlagt 4 tillfällen och vid samtliga tillfällen har socialtjänsten vidtalats. Av dessa tillfällen har en anmälan genomförts vid 2 tillfällen och vid resterande 2 tillfällen har anmälan inte varit nödvändig p g a att socialtjänsten redan haft kännedom om ärendet.

När det gäller återaktualiserade ärenden framkommer att 5 (12%) av de ärenden som aktualiserats under året avser ärenden som tidigare varit aktuella. Vid analys framkommer en marginell skillnad mellan olika stadsområden ($p = 0.050$) och som förklaras med att inget ärende har återaktualiserats från stadsområde Söder och Innerstaden.

Analys av polisens registeruppgifter 2012-2014

I samband med aktuell utvärdering har polisen i Malmö lämnat uppgifter om antal ärenden där en ny påföljd har dokumenterats eller där misstanke förekommer avseende fortsatt kriminell verksamhet. I nedanstående tabell presenteras informationen som frekvenser (%) tillsammans med en kolumn som innehåller förekomst i någon form av ovanstående register, för sammanlagt 124 (93%) av de totalt 134 ärenden som handlagts av Konsultationsteamet. Av tabellen framgår att drygt 60% av de ärenden som aktualiserats i Konsultationsteamet inte har en ny påföljd samt att 56% inte förekommer i varken påföljds- eller misstankeregister.

Tabell 4. Frekvens (%) av individer som förekommer (nej respektive ja) i polisens påföljdsregister, misstankeregister, samt i påföljds- och/eller misstankeregister. Sammanställningen avser 124 av Konsultationsteamets totalt 134 handlagda ärenden.

		Registerform		
		Påföljd	Misstanke	Påföljds- och/eller misstanke
Förekomst	Nej	75 (60,5)	118 (95)	69 (56)
	Ja	49 (39,5)	6 (5)	55 (44)

VERKSAMHETENS MÅL I RELATION TILL VERKSAMHETENS RESULTAT

I detta avsnitt värderas resultat mot verksamhetens mål. Verksamhetsmål är en viktig referenspunkt vid målstyrning och tydliga mål är en förutsättning för att värdera verksamhetens resultat. Utöver verksamhetens övergripande mål att erbjuda stöd till målgruppen, redovisas inledningsvis de mål och resultat som framkommer i verksamhetsberättelser och verksamhetsplaner.

Verksamhetsberättelser för 2012 och 2013

Konsultationsteamet tillhör en del av Malmö stad som kallas Sociala resursförvaltningen och vars övergripande mål är att göra skillnad för dem de finns för och att skapa förutsättningar för ett bättre liv för alla i Malmö, samt att erbjuda social service av god kvalitet genom kunskap, kreativa arbetssätt och optimal samverkan. Sociala resursförvaltningen definierar 6 målområden som Konsultationsteamet vid årliga verksamhetsberättelser värderas mot och som avser brukaren i fokus, dialog med samarbetspartners lärande organisation, nöjda medarbetare, samt kvalitet respektive effektivitet i arbetet. För utvärderingen har verksamhetsberättelser för 2012 och 2013 funnits tillgängliga.

När det gäller "brukaren i fokus" framgår att uppsatta mål har varit att ge stöd och hjälp till avhoppare från kriminella sammanslutningar samt personer som är hotade av organiserat kriminella personer eller grupper; att samtliga brukare som har behov att flytta ska följa en överenskommen processbeskrivning; att verksamheten ska inhämta kunskaper från andra städer; samt att få en permanent tjänst hos polisen för att underlätta samarbetet. Som resultat anges att arbetet med målgruppen fortsätter; att det visat sig vara omöjligt att formulera och följa en på förhand fastställd processbeskrivning; att kunskapsutbyte och konferenser har genomförts tillsammans med Stockholm, Göteborg och Brottsförebyggande rådet; samt att man lyckats få en permanent polistjänst.

Avseende "dialog med samarbetspartners" har målen varit att identifiera samarbetspartners och verksamheter att hänvisa brukare till, vilket anges ha resulterat i ett väl fungerande samarbete med verksamheter i Malmö samt ett fortsatt utvecklingsarbete för att utveckla nätverket.

Mål för "lärande organisation" och "nöjda medarbetare" har avsett att etablera kontakt med liknande verksamheter och Socialstyrelsen, vilket har likheter med ovan angivna mål och resultat avseende målsättningen att ha "brukaren i fokus"; samt kontinuerlig utvärdering av arbetsbelastning för en trygg och säker arbetsmiljö, vilket resulterat i att en ytterligare samordnartjänst.

När det gäller "effektivitet" och "kvalitet i arbetet" anges att målsättningen varit att utveckla Konsultationsteamets arbetsmetod och att göra processbeskrivningar för olika behov. Som resultat anges att utvecklingsarbetet pågår med stöd av extern handledning, samt att en processbeskrivning som beskriver olika typer av ärenden har utvecklats.

Verksamhetsplan för 2014

I Konsultationsteamets verksamhetsplan för 2014 anges att brukaren fortsatt ska stå i fokus samt att nöjda medarbetare, effektivitet liksom kvalitet i arbetet ska säkerställas genom en extern utvärdering samt genom att dokumentera rutiner, prioriteringar, mål och arbetsplan. Vidare anges att verksamhetens mål att vara en lärande organisation under året ska nås genom att testa Single Session (Ekstedt et al., 2012) samt att informationsmöten ska genomföras med Individ- och familjeomsorgen i Malmös olika stadsområden för att uppnå målet avseende dialog med samarbetspartners.

Värdering av mål och resultat

En utvärdering är en form av rationell bedömningsprocess som kan genomföras på flera olika sätt (Karlsson, 1999; Trochim, 2000; Vedung, 2002). Ofta utgår en utvärdering från att det finns någon form av avsikt, som t ex ett verksamhetsmål, att ta fasta på som referenspunkt för bedömning. Jämförelser kan också ske mellan utvärderingsobjekt av samma slag eller som jämförelser av förändring över tid, d v s hur utvärderingsobjektet har utvecklats. När det gäller vård och behandling anses generellt att en randomiserad kontrollerad design erbjuder mest tillförlitliga resultat genom att erbjuda en likvärdig kontrollgrupp samt för- och eftermätning. Grundläggande är också begreppen validitet och reliabilitet som avser att mäta det som är relevant på ett för sammanhanget tillförlitligt sätt.

Av tillgänglig dokumentation framgår att Konsultationsteamets övergripande avsikt eller mål är att ge stöd till klienter i en definierad målgrupp, samt att detta stöd ska levereras med kvalitet och effektivitet. För att bedöma om det stöd som erbjuds levereras med kvalitet och effektivitet bör såväl mål och målgrupp, samt önskad kvalitet och effektivitet först definieras och därefter kontinuerligt och systematiskt dokumenteras för att möjliggöra bedömning av verksamhetens resultat och dess utveckling.

Verksamhetens övergripande avsikt är att erbjuda stöd till målgruppen. Formuleringen anger dock inte på vilket sätt eller på vilka områden detta stöd ska resultera i någon form av önskat resultat. Den dokumentation som tillgängliggjorts för utvärderingen avser verksamhetsbeskrivningar och administrativa sammanställningar som används för att generera verksamhetsstatistik, vilket ger begränsad vägledning och som dessutom har förändrats över tid.

Med anknytning till verksamhetens natur kan det antas det stöd verksamheten erbjuder individen över tid exempelvis ska resultera i att individen upplever en förbättrad fysisk och psykisk hälsa, inte utsätts för hot eller våld, samt att kriminalitet och kontakt med kriminella nätverk ska minska alternativt att riskfaktorer associerade med sådan verksamhet ska reduceras samtidigt som skyddande faktorer ökar (Zimble och Quinsey, 1997; Ward and Brown, 2004; Andrews och Bonta, 2010). På samtliga områden som relevanta frågor ställs och där en potentiell effekt skulle kunna utmätas, såsom missbruk och skyddsbehov, saknas valid och reliabel ingångs- och uppföljningsdata och det är inte heller möjligt att med säkerhet ange när och hur bedömningar har ägt rum.

I samband med aktuell utvärdering konstaterades att polisen regelbundet genomför uppföljningar av förekomst i påföljds- och misstankeregister. När denna typ av information tillfördes utvärderingens analys kunde det konstateras att under och efter kontakt med Konsultationsteamet att drygt 60 % inte har erhållit en ny påföljd samt att 56 % varken förekommer i påföljds- eller misstankeregister.

Vanliga metoder för responsivitet, d v s känslighet för förändring, är distributionsbaserade (Cohen, 1988; SBU, 2001). Effektstorlek innebär att skillnaden i medeltal mellan mättillfällen, t ex mellan baslinje och uppföljningstillfälle, divideras med ett spridningsmått. Tumregler för värdering är att <0.20 innebär en trivial effekt; att 0,20-0,50 innebär en liten effekt; att 0,50-0,80 avser en moderat effekt; samt att >0.80 avser en stor effekt. Även om den procentsats som här redovisas inte direkt går att översätta till effektstorlek, ger angivna värden en indikation om att Konsultationsteamets verksamhet har någon form av effekt när det gäller återfall i kriminalitet.

Ytterligare vägledning ges genom att jämföra Konsultationsteamets resultat med de resultat Kriminalvården redovisar (Kriminalvården, 2007). Av de som har erhållit någon form av påföljd inom Kriminalvården återfaller ungefär 25% inom ett år och 50% inom 3 år. Hos individer med missbruk som lämnar anstalt är återfallsfrekvensen 69% (Håkansson och Berglund, 2012). Dessa data styrker ytterligare Konsultationsteamets positiva resultat.

När det gäller Konsultationsteamets målgrupp har det konstaterats att definitionen successivt har ändrats under verksamhetstiden och att den idag avser individer som vill lämna ett kriminellt liv och/eller gängtillhörighet och/eller som lever under allvarliga hot samt att de individer vars ärenden aktualiseras antingen inte har polisanmälts eller avser ärenden där en tidigare polisanmälan har blivit nedlagd. I Konsultationsteamets administrativa sammanställningar för hela verksamhetsperioden återfinns fyra kategorier, varav "press och hot från kriminella", "avhoppare från kriminella nätverk" och "kriminella som önskar förändra sin situation" i stort sett överensstämmer med verksamhetens målgrupp. Den fjärde kategorin "anhöriga" återfinns inte i verksamhetens målgrupp och information om eventuell polisanmälan dokumenteras inte.

Avslutningsvis konstateras att verksamheten inte har formulerat vad kvalitet och effektivitet innebär. Kvalitet anses generellt vara något som är eftersträvansvärt och definieras exempelvis av Socialstyrelsen (SOSSFS 2011:9) som att verksamheter ska uppfylla de krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar och andra föreskrifter. Effektivitet definieras traditionellt som graden av måluppfyllelse i förhållande till resursanvändning (Jacobsen et al., 2008; Socialstyrelsen, 2009).

Med hänvisning till Konsultationsteamets resultat avseende återfall i kriminalitet, se ovan, sannolikt kan anses vara en för verksamheten eftersträvansvärd avsikt, görs bedömningen att verksamhetens kvalitet är god. Sannolikt är även verksamhetens effektivitet därmed också relativt god med hänvisning till att Konsultationsteamets årliga budget om knappt 1,5 miljoner SEK för lönekostnader och att en enskild gängmedlem under 15 års aktiv tid beräknats kostar samhället ca 23 miljoner kronor (Lundmark-Nilsson och Nilsson, 2012).

UTVECKLING AV RESULTATORIENTERADE VERKSAMHETSMÅL

Arbetet med att utveckla resultatorienterade verksamhetsmål har genomförts av Qeep Sverige AB. Inledningsvis träffade Qeep Konsultationsteamet tillsammans med Malmö högskola, varefter ett enskilt planeringsmöte genomfördes mellan Konsultationsteamet och Qeep. Datum bestämdes också för närvaro vid Konsultationsteamets och referensgruppens möten, för intervjuer med nyckelpersoner, samt för en gemensam Workshop med målsättning att formulera syfte och mål för Konsultationsteamet, identifiera kritiska faktorer för resultat samt att skapa en åtgärdslista för att komma vidare i konkret målarbete.

Workshopen inleddes med en kort genomgång av vad intervjuerna gett för bild av nuläge, möjligheter och hinder för verksamheten. De närvarande delades därefter in i grupper som ombads skriva ner Konsultationsteamets syfte respektive relevanta mål att styra mot och mäta för att uppnå verksamhetens syfte. Då målen formulerats identifierades gemensamt kritiska faktorer för resultat, vilket avser allt som redan fungerar idag och bidrar väsentligt till målen och resultatet, samt allt som inte fungerar eller saknas idag men väsentligt bidrar till målen och resultatet när det kommer på plats eller börjar fungera. Avslutningsvis formulerades en åtgärdslista genom att koppla konkreta aktiviteter och mål till de faktorer som identifierats som mest kritiska för att verksamheten ska uppnå resultat.

Tabell 5. Åtgärdslista

Kritiska faktorer för resultat	Aktivitet/mål
Polis 2015	Permanent polis med bibehållna roller.
Hantera ensamheten för klienten Kontaktperson för klienten	Skapa organiserad kontaktpersonverksamhet
Uppföljning efter 6 mån. Uppföljning efter 1 år.	Skapa klara rutiner kring uppföljning.

FÖRSLAG PÅ MODELL FÖR FRAMTIDA EFFEKTUTVÄRDERING

Det utvecklingsarbete som genomförts för att uppnå resultatorienterade verksamhetsmål resulterade i att uppföljning av klienter efter 6 respektive 12 månader definierades som ett av verksamhetens högst prioriterade mål för att uppnå resultat. I detta avsnitt lämnas förslag på modell för framtida effektutvärdering av Konsultationsteamets verksamhet.

I förhållande till uppföljningstid bör beaktas att handläggningstiden hitintills varierat mellan 1 och 18 månader, vilket gör att såväl kortare som längre uppföljningsperiod kan övervägas. Uppföljning kan dels avse uppföljning av processen under handläggningstiden, som alltså varierar, samt för att undersöka kvarstående effekt efter avslutad behandling. När det gäller effektstudier förekommer processdata såväl som uppföljningar upp till exempelvis tre år efter avslutad behandling.

Uppföljning bör vidare omfatta ingångs- och uppföljningsdata på individnivå. Vid val av instrument rekommenderas verksamheten att dels inkludera de variabler som verksamheten identifierat som viktiga och idag redan dokumenterar, inklusive förekomst i polis- och misstankeregister, samt att variabler som den internationella litteraturen identifierat som betydelsefulla (Zimble och Quinsey, 1997; Ward and Brown, 2004; Andrews och Bonta, 2010). I samtliga fall bör mätningar ske vid på förhand fastställda tidpunkter, samt med hjälp av strukturerade och validerade bedömningsinstrument. Således rekommenderas inte fortsatt användande av ostrukturerade kliniska bedömningar.

Som vägledning avseende instrument skulle verksamheten överväga att inkludera etablerade funktionsskalor som med ett begränsat antal frågor mäter psykisk hälsa på ett användbart och meningsfullt sätt inom skiftande verksamheter inriktade på psykologiska behandlingsinsatser. Två exempel på sådana instrument är Clinical Outcomes in Routine Evaluation Outcome Measure (CORE-OM, Elfström et al., 2012) och Outcome Questionnaire-45 (OQ45; Lambert, 2014) och som båda är validerade för svenska förhållanden.

Ovanstående formulär, liksom alternativa instrument, har använts för uppföljning såväl under pågående behandlingstid och efter avslutad behandling. Uppföljning under själva behandlingen har visat sig innebära värdefull återkoppling till såväl handläggare som klient och har dessutom visat sig medföra ett positivt behandlingsutfall avseende dynamiska riskfaktorer associerade till återfall i kriminalitet hos Kriminalvårdens klienter genom användande av automatiserad teknik (Andersson et al., 2014).

Förutom en potentiell möjlighet att positivt påverka utfallet, underlättar automatiserade tekniker även datainsamlingen vilket leder till minskad belastning för såväl handläggare och klient. En god utförande- och svarsfrekvens möjliggör meningsfull analys av verksamhetens resultat. I ovan nämnda studie inom Kriminalvården (Andersson et al., 2014), genomfördes dagligen uppföljningar av sammanlagt 108 klienter under 30 dagar efter villkorlig frigivning från anstalt och där 70,9 procent av uppföljningarna kunde genomföras. I ytterligare en randomiserad kontrollerad studie som genomfördes med syfte att utveckla uppföljningsmetoder för kvalitetssäkring inom psykiatrisk verksamhet, konstaterades att automatiserad teknik enkelt kunde implementeras samt att uppföljningsfrekvens signifikant ökade respektive att behovet av påminnelser signifikant minskade vid användande av automatiserad teknik (Andersson et al., 2014).

Som tidigare nämnts är kunskapen om eventuellt effektiva metoder riktade till målgruppen begränsade såväl nationellt som internationellt, vilket innebär att en systematisk och kontinuerlig uppföljning av Konsultationsteamets effekter har ett vidare behov än enbart verksamhetsutveckling och kvalitetssäkring. För rekommenderad publicering krävs sannolikt ett fördjupat samarbete med disputerad forskare samt prövning av etikprövningsnämnd.

Med hänvisning till Konsultationsteamets begränsade storlek och därmed också begränsade möjligheter att på kort sikt uppnå en tillräcklig population för statistiskt säkerställda resultat, rekommenderas ett nationellt samarbete mellan liknande verksamheter som en del av påbörjat arbete kring en nationell avhoppstrategi.

SLUTSATSER OCH DISKUSSION

Denna utvärderings mest betydelsefulla resultat är av de individer som Konsultationsteamet har haft kontakt med sedan verksamhetens start och fram till 2014 har drygt 60 % inte erhållit en ny påföljd samt att 56 % varken förekommer i polisens påföljds- eller misstankeregister, vilket bedöms vara i linje med verksamhetens grundläggande avsikt. Även om resultatet inte kan ställas i relation till förändring relativt en individuell för mätning eller någon form av kontrollgrupp, vilket hade styrkt verksamhetens effektresultat ytterligare, bedöms verksamhetens resultat vara förhållandevis god.

Generellt har möjligheten att genomföra statistisk analys låg till följd av begränsningar avseende kvalitet i det material som tillhandahållits för denna utvärdering. De resultat som redovisats är framförallt av deskriptiv karaktär och är begränsad till enkla statistiska test. Resultat som exempelvis redovisas avseende stadsområdesnivå respektive initiativtagare bekräftar sannolikt den generella uppfattningen av strukturella skillnader mellan olika delar i Malmö stad. Förändringar mellan olika år avseende antalet individer i olika målgrupper respektive olika åtgärder tjänar sannolikt som en god beskrivning av hur verksamheten har utvecklats. Generellt bekräftar bearbetat data att verksamheten riktar sig till en utsatt målgrupp och där den betydande förekomsten av beroenderelaterade problem understryker verksamhetens behov av ett fördjupat samarbete med psykiatri/beroendevården.

Konsultationsteamet är en relativt nystartad verksamhet vars arbetsmetodik, inklusive lösningsfokuserad metod, tidigare inte har prövats i förhållande till målgruppen. Av utvärderingen framkommer att verksamheten alltsedan uppstarten söker utveckling och att verksamhetens medarbetare har erfart osäkerhet om dess egentliga effektivitet och kvalitet, vilket exempelvis framgår av redovisade verksamhetsberättelser. En egentlig värdering av verksamhetens resultat relativt verksamhetens mål har visat sig vara svår att genomföra på grund av en diffus skrivning avseende vad det stöd verksamhetens ska erbjuda till målgruppen egentligen har för avsikt hur detta kan överföras till mätbara resultat.

Att relativt få av de som har eller har haft kontakt med verksamheten förekommer i polisens påföljds- och misstankeregister innebär därför en positiv bekräftelse om att verksamheten tycks vara på rätt väg, vilket verksamhetens medarbetare sannolikt inte riktigt varit helt och fullt medveten om tidigare.

Som en del av denna utvärdering har Konsultationsteamet arbetet med Qeep Sverige AB som förberett och genomfört en Workshop med målsättningen att formulera syfte och mål för Konsultationsteamet, identifiera kritiska faktorer för resultatet samt att skapa en åtgärdslista för att komma vidare i konkret målarbete. De faktorer som verksamheten identifierade som mest kritiska var polisens organisation f o m 2015, att hantera ensamhet hos klienten och möjliggöra att klienterna erhåller en kontaktperson, att genomföra uppföljningar av de klienter som har kontakt med verksamheten efter 6 respektive 12 månader. I samband med genomförd Workshop formulerades också ansvar och vilka åtgärder som skulle genomföras för att komma vidare med målarbetet.

Som en del av denna utvärdering lämnas också förslag på modell för framtida effektutvärdering. Här föreslås att utvärdering av verksamhetens effekter ska genomföras på fastställda tidpunkter under pågående och efter avslutad behandling, med strukturerade och validerade bedömningsinstrument, samt med automatiserad teknik som erbjuder möjlighet för feedback till såväl handläggare som klienter. Med hänvisning till det låga antalet klienter i verksamheten föreslås även ett nationellt samarbete med liknande verksamheter som del av påbörjat arbete kring en nationell avhoppstrategi.

Avslutningsvis med anledning av att det nationellt såväl som internationellt finns ytterst begränsad dokumentation på för området förekommande metoder och deras resultat, innehåller denna utvärdering inledningsvis en relativt detaljerad beskrivning av verksamhetens uppkomst, utveckling och innehåll. Utredarens förhoppning är att denna information, även om det är för tidigt att formulera en manual, kan tjäna som ett underlag för verksamheten egen metodutveckling, samt som värdefull vägledning och inspiration för

andra verksamheter inklusive i det just nu pågående nationella utvecklingsarbetet för målgruppen.

KÄLLFÖRTECKNING

Altman DG (1990) Practical statistics for medical research. Boca Raton, FL: Chapman & Hall/CRC.

Andersson C, Vasiljevic Z, Höglund P, Öjehagen M, Berglund M (2014) Daily Automated Telephone Assessment and Intervention Improved 1-Month Outcome in Paroled Offenders. *Int J Offender Ther Comp Criminol.* Mar 13.

Andersson C, Danielsson S, Silfverberg-Dymling G, Löndahl G, Johansson BA (2014) Evaluation of Interactive Voice Response (IVR) and postal survey in follow-up och children and adolescents discharged from psychiatric outpatient treatment: a randomized controlled trial. *SpringerPlus* 3:77.

Andrews DA, Bonta J (2010) The psychology of criminal conduct (4th ed.). New Providence, NJ: Matthew Bender.

Cohen, J (1988) Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum.

Ekstedt B, Olsson A, Olsson Y (2012) Ett samtal – utvärderingen av single session. Malmö: Malmö stad, Sociala resursförvaltningen.

Elfström ML, Evans C, Lundgren J, Johansson B, Hakeberg M, Carlsson SG (2012) Validation of the Swedish version of the Clinical Outcomes in Routine Evaluation Outcome Measure. *Clinical Psychology and Psychotherapy* 20(5):447-455.

Eriksson J (2013) Kunskapsöversikt: Insatser för livsstilskriminella och avhoppare. Stockholm: Stockholm stad/Socialförvaltningen/Avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Furman, B (2009) Att lyckas tillsammans: handbok för reteaming: konsten att motivera människor till en önskad förändring. Vallentuna: Verti AB.

Håkansson A, Berglund M (2012) Risk factors for criminal recidivism – a prospective follow-up study in prisoners with substance abuse. *BMC Psychiatry* 15;12:111.

Jacobsen, DI, Thorsvik J, Sandin G (2008). Hur moderna organisationer fungerar. Lund: Studentlitteratur.

Karlsson, O (1999) Utvärdering – mer än metod. Tankar och synsätt i utvärderingsforskningen. Stockholm: Svenska kommunförbundet.

King, S (2013) Assisted desistance and experiences of probation supervision. *Probation Journal* 60(2):136-151.

Lambert MJ (2014) The efficacy and effectiveness of psychotherapy. I Lambert MJ (ed) Bergin och Gartfield's handbook of psychotherapy and behavior change. 6th edition. New York: Wiley:169-218.

Lundmark-Nilsson E, Nilsson I (2012), Vänd dem inte ryggen – socioekonomisk analys av destruktiva subkulturer. Stockholm: OFUS & Fryshuset.

Kriminalvården (2007) Kriminalstatistik 2006. 20, 267.

Maruna, Shadd (2001) Making Good. Washington, DC: American Psychological Association.

McNeill F (2012) A desistance paradigm for offender management. *Criminology & Criminal Justice* 6(1):39-62.

Kirk DS (2012) Residential changes as a turning point in the life course of crime: desistance or temporary cessation. *Criminology* 50(2):329-357.

Persson, A (2012) Bara en avhoppare har nappat. Malmö: Sydsvenska Dagbladet.

Pyrooz DC, Decker SH, Webb (2010) The ties that bind: desistance from gangs. *Crime & Delinquency* 60(4):491-516.

Pyrooz DC, Decker SH (2011) Motives and methods for leaving the gang: Understanding the process of gang desistance. *Journal of Criminal justice* 39:417-425.

SBU, Statens beredning för medicinsk utvärdering (2001) Behandling av alkohol- och narkotikaproblem. En evidensbaserad kunskapssammanställning. Volym 1. Stockholm: Statens beredning för medicinsk utvärdering.

SFS 1998:204. Personuppgiftslag. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2001:99. Lag om den officiella statistiken. Stockholm: Justitiedepartementet.

Socialstyrelsen (2009) Analys av effektivitet. En metodstudie med hjärtsjukvården som exempel. Artilelnr 2009-126-31. Stockholm: Socialstyrelsen.

SOSFS 2011:9, Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Stockholm: Socialstyrelsens författningssamling/ Socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd.

SOU, Statens offentliga utredningar (2010) Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp. Betänkande av utredningen mot kriminella

grupperingar. SOU 2010:15. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer/Elanders Sverige AB.

Trochim W (2000) The Research Methods Knowledge Base, 2nd Edition. Atomic Dog Publishing, Cincinnati, OH.

Vedung E (2002) Utvärderingsmodeller. Socialvetenskaplig tidskrift nr 2-3: 118-143.

Ward T, Brown M (2004) The good lives model and conceptual issues in offender rehabilitation. *Psychology, Crime & Law* 10(3):243-257.

Zamble E, Quinsey VL (1997) The criminal recidivism process. Cambridge, UK: Cambridge University Press.